

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

28/29-80

SV
per
fol
301

SOCIALMEDICIN • MILJÖFRÅGOR • HANDIKAPP

Tidskrift för
Riksförbundet för
hjärt- och lungsjuka

Vad vet du om data-
lagen? Vad vet datan
om dig? Det skriver
Sture Wahlström om
på sid 5

Sven O. Bergkvist har
varit hos islänningar
på den dubbla
vulkanens brant
Sid 8

Tror du på vad som står
i dagstidningarna? Det
frågar Rune M. Lindgren
i en kritisk artikel
på mittuppslaget

De handikappades
problem gäller inte bara
ekonomi fastslår
Henric Thörnblad
Sid 15

nr 1 1975
januari
pris 3:—

GOTT NYTT ÅR tillönskas av

STOCKHOLM

Berkel AB, Svärdlångsvägen 32, Johanneshov
Falk, Sven, revisor, N. Mälarstrand 38
Hemlin, John W, AB, Box 43033
Johnsson, Allan, Maskinaffär, Ystadv. 83, Johanneshov
Karlsson & Co, J R, Gävlegatan 20
Ljud & Bild AB, Artemisgatan 12
Lundberg, H G, AB, Bryggargatan 14
Wendlers, John, Revisionsbyrå, Sturegatan 22
Yellow Cab AB, Upplandsgatan 9
Yellow Cab AB, Birgerjarlsgatan 37

STOCKHOLMS OMGIVNINGAR

Bergholtz Klockgjuteri, Sigtuna
Möbelnytt, Tulegatan 2, Sundbyberg
Siemens-Elema, AB, Solna
Spånga Ved- & Brädgårdar AB, Spånstigen 29, Spånga

ARLOV

Aurell, Bertil, läkare

HÖÖR

Eriksson, Sven, tandläkare, Nya torg 10
Larsson, Orvar, tandläkare, Storgatan 31

MALMÖ

Hellberg, Per, doktor, Köpenhamnsvägen 42
Willén, Ida och Gösta, läkare, Köpenhamnsvägen 6

SÖDERTÄLJE

Bohm, Sten-Rune, doktor
Södertälje Trävaru AB, Järnagatan 60

VEBEROD

Romaeus, Ture, tandläkare, Dörrödsvägen 10

KONVALESCENTHEM

Konvalescenthemmet Björkefors
Konvalescenthemmet Åsen
Långasjöns Semesterhem
Svanholmens Vilohem

Status, organ för Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka
Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka, Styrelsen
Förbundsexpeditionens personal
DNTC, De Nordiska Tuberkulosförbundens Centralorg.
Riksföreningen för Cystisk Fibros

LOKALFÖRENINGAR

Blekinge läns centralorganisation för hjärt- och lungsjuka
Karlskrona konvalescentförening för hjärt- och lungsjuka
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Karlshamn
Ronneby konvalescentförening för hjärt- och lungsjuka
Furs patientförening
Gotlands konvalescent- och patientförening
Gävleborgs centralorganisation för hjärt- och lungsjuka
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Gävle
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Norra Hälsingland
Konvalescentföreningen för hjärt- och lungsjuka i Hofors
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Sandviken
Selggrens sjukhus patientförening, Gävle
Hjärt- o lungsjukas samorg i Gbg o Bohus län (HÄLSO)
Hjärt- och lungsjukas lokalförening, Uddevalla m o
Hjärt- o lungsjukas konvalescentför. i Göteborg (HLKG)
Patientfören. Renströmska sjukhuset, Göteborg (PRS)
Patienternas självhjälpkassa, Svenshögen
Hallands hjärt- och lungsjukas centralorganisation
Mellersta Hallands konvalescentförening
Södra Hallands konvalescentförening
Varbergs m o konvalescentförening
Föreningen hjärt- och lungsjuka i Jämtlands län
Sollidens patienters understödsförening, Östersund
Centralorg. för hjärt- och lungsjuka i Jönköpings län
Jönköpingsortens konvalescentförening
Värnamo konvalescentförening för hjärt- och lungsjuka
Eksjö patientförening
Kalmar läns centralorganisation för hjärt- och lungsjuka
Kalmarortens konvalescentför. för hjärt- och lungsjuka
Nybro konvalescentförening för hjärt- och lungsjuka
Lokalavdelningen för hjärt- och lungsjuka i Nässjö-Eksjö
Hjärt- och lungsjukas lokalförening i Tranås m o
Hjärt- och lungsjukas lokalförening i Vetlanda m o
Oskarshamnortens konv.fören. för hjärt- och lungsjuka
Vimmerbyortens förening för hjärt- och lungsjuka
Föreningen hjärt- och lungsjuka i Västervik
Ölands konvalescentförening för hjärt- och lungsjuka
Dalarnas hjärt- och lungsjukas centralorgainsation
Norra Dalarnas hjärt- och lungsjukas lokalförening
Södra Dalarnas lokalfören. för hjärt o. lungsjuka i Avesta
Hjärt- och lungsjukas lokalförening i Borlänge
Lokalförening i Ludvika m o
Borlänge silikosförening
Föreningen Ringen, Falun
Högbo patientförening, Falun
Kristianstads läns centralorg. för hjärt- och lungsjuka
Hässleholmsortens kamratfören. för hjärt- och lungsjuka
Kristianstadsortens konv.fören. för hjärt- och lungsjuka
Nordvästra Skånes konv.fören. för hjärt- och lungsjuka
Österlens konvalescentförening för hjärt- och lungsjuka
Hjärt- och lungsjukas förening i Kronobergs län
Hjärt- och lungsjukas förening i Älmhult
Centralorg. för hjärt- och lungsjuka i Malmöhus län
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Helsingborg m o
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Lund m o
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Höganäs
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Ystad
De hjärt- och lungsjukas lokalförening i Landskrona
Mellanskånes konvalescenthjälp, Eslöv

Status

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

nr 1/1975 årgång 38

Ansvarig utgivare: Albert Fredin
Redaktör: Erik Ransemar

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm
Postadress: Box 3196,
103 63 Stockholm
Telefon: 08/23 15 30
Postgiro: 95 00 11 - 7

Tryckeri:

Axlings Tryckeri AB,
Södertälje

Prenumerationspris:
Helår 25:—, medlemspren. 10:—

Innehåll:

Nyårshälsningar	2
Probs	4
Vad vet datan om dig. Om datalagen och data- inspektionen	5
Bland islänningar på den dubbla vulkanens brant. En rese- rapport av Sven O. och Pia Bergkvist	8
Tror du på vad som står i dagstidningarna? En kritisk granskning av Rune M. Lind- gren	12
De handikappades problem gäl- ler inte bara ekonomi. Ett debattinlägg om handikapp- organisationernas roll	15
Medan syrsorna spelade, en miniatyrnovell av Palle Hagmann	18
RHL-information	20

Foto sid. 13: Mark Markefelt
Omslagsfoto: Mark Markefelt

Skapa en central som dokumenterar kritik, analyser, forskning inom handikappsektorn

På företagsekonomiska institutionen vid Uppsala Universitets Örebrofilial har Kjell Isberg gjort en studie av förhållanden i samband med behov contra utveckling av handikapphjälpmedel. Det är närmast produktutvecklingen inom handikappsektorn han studerat men en del av de slutsatser han kommit fram till gäller för problematiken i sin helhet inom det området.

Kjell Isberg fastslår att man i flera avseenden stöter på farhågor att utvecklingen rusat förbi den handikappade. De enkla jordnära hjälpmedlen tenderar att glömmas bort med avseende på utformning och design, säger han. Ur publiceringssynpunkt i massmedia synes tekniskt komplicerade projekt vara intressantast. Är enklare hjälpmedel ointressanta att arbeta med även för forskare och tekniker?

Han säger också att man ohämmat hyllar parallellforskning och tävlingsmentalitet bland teknikerna, i hopp om att kunna framställa tekniska hjälpmedel som överträffar varandra i funktionsduglighet. Risken finns att man hyllar vissa projekt medan andra kommer i skymundan. Det blir samtidigt i vissa avseenden ett kostsamt dubbelarbete.

Ändock är det inte mycket pengar som den svenska staten anslår till handikappteknisk forskning 1971 gick ca 4 % av de medel som STU fick från industridepartementet till sådan forskning. Noga räknat var det ca 4 miljoner. Till försvarsforskning gick det år 1967 440 miljoner.

Det är tydligen 100 gånger lättare att få forskningspengar till att göra människor handikappade än till att kompensera existerande handikapp.

Kjell Isberg ställer samtidigt en rad intressanta och för myndigheterna intrikata frågor. Ifrågasätter den handikappade konsumenten en ordination, finns det en utbredd uppfattning att den handikappade tror sig riskera ett mindre hjälpsamt bemötande av ordinatören om han eller hon känner sig otillfredsställd med det nya hjälpmedlet, frågar han bland annat.

Han pekar vidare på två fenomen när det gäller möjligheten få tekniska hjälpmedel. Det ena är det geografiska hindret. Han tar som exempel att år 1970 försågs handikappade i Uppsala läns landsting med hjälpmedel i proportionen 20:— per innevånare medan det i Kalmar läns landsting var 5:—. Det andra är att personer med osynligt eller dolt handikapp trots att de är många i vårt land är en eftersatt grupp. Han nämner att personer med allergi, astma och andra medicinska sjukdomar i stor utsträckning får bekosta sina hjälpmedel själva.

Uppsatsen är ett gott exempel på de analyser av handikappproblem som sker på universitetsnivå i dag i vårt land. Samtidigt måste man beklaga att det arbetet inte blir mer uppmärksammat. En dokumentationscentral inom handikappområdet till tjänst för bla handikapporganisationerna måste skapas. Såvitt jag förstår borde Statens handikappråd vara den mest lämpliga. Kunskaper som stannar inom en begränsad krets får ringa genomslagskraft.

Erik Ransemar

Probs

Socialpolitik, rökning och Uddevalla i höstens rika bokström

Status har tyvärr ingen möjlighet att anmäla höstens många och intressanta nya böcker medan de är helt nya. Men är det egentligen en brist hos tidningen? Kanske är det i stället så att det är vårt kulturklimat — vårt hårt kommersialiserade kulturliv — som behöver ändras. Måste det vara så att en bra bok som kommer ut i oktober månad 1974 redan skall vara glömd i januari 1975? Naturligtvis inte och det är en av anledningarna till att vi i detta det första av årets nummer av Status gör en kortpresentation av nya böcker som vi fått oss tillsända och som vi funnit intressanta.

OM SOCIALT OCH KULTURELLT ARBETE

Kjell E. Johanson har som skribent och debattör länge arbetat med att binda samman socialpolitiken och kulturpolitiken. Hans grundläggande syn är, att samhällsarbetets ena nivå är att förbättra människornas levnadsförhållanden och höja livskvaliteten redan här och nu, för dem som aldrig

kan räkna med att för egen del få uppleva det socialistiska samhället. Den andra nivån är att i grunden förändra samhället, att steg för steg förverkliga socialismens olika faser. Socialpolitiken och kulturpolitiken ser han som två instrument i det praktiska samhällsarbetet. Kopplingen är intressant. Kjell E. Johanson skriver en rak och enkel prosa även när han behandlar krångligt uttryckta svenska utredningar. En användbar källförteckning avslutar.

KJELL E. JOHANSON: NOTERINGAR OCH MARKERINGAR. Arbetarkultur.

DIKTER MITT I DAGENS LIV

Sebastian Lybeck bor i Uddevalla. Han skriver dikter, barnböcker och gör översättningar. Hans dikter nu handlar om bostadsstiftelsen Uddevallahem, om skorstenen som kröp in genom fönstret och la sej på direktörens gröna divan om Tommy som krockade med långtradaren och vad han sa när han vaknade upp efter tre dygns medvetlöshet. Dikter med andra ord om livet mitt dagens samhälle.

SEBASTIAN LYBECK: ÄR DET LIV I DITT LIV? Författarförlaget.

ANDRA VÄRLDSKRIGETS SLUT

Anderz Harning gav för drygt två år sedan ut första delen i en skildring av sin barndomstid, det andra världskrigets år i en norrländsk kuststad. Han återkommer nu med en stramare berättad fortsättning. Det är en stark tidsskildring men också ett psykologiskt skarpt tecknat porträtt av de misslyckade maktmänniskornas reak-

tioner. Den ger en sannare bild av svenskt 40-tal än många beredskaps-skildringar.

ANDERZ HARNING: ASFAGLARNA. Författarförlaget

JA TILL MOTION OCH NEJ TILL RÖKNING

Det kan man i korthet säga att den här boken för fram. Den är upplagd som en studiebok med studieplan och en rad nyttiga hänvisningar till litteratur och adresser. Kjell E. Johanson som redigerat boken är verksam inom socialstyrelsens nämnd för hälsoupplysning, ordförande i Svenska Frisksportförbundet, politiker och författare. Margaretha Löf-Johanson skriver om mat och hälsa, om vegetarisk mat och om snask och drycker. Övriga medverkande är Nils Östby, Gösta Tibblin och Ulf Ivarsson. Det finns underlag i den här boken för den som vill skaffa sig en helhetssyn på begreppet livskvalitet.

HÄLSA OCH LIVSKVALITET, Larsson.

SOCIALPOLITIKEN GRANSKAD PÅ NYTT SÄTT

Det här är den första boken i vårt land som granskar socialpolitiken med användande av den vetenskapliga teori som heter marxismen. Författaren är verksam i Malmö inom den öppna socialvården. Den som vill se socialpolitiken på ett nytt sätt bör läsa den här boken. Den är lättläst, innehåller en rad faktauppgifter, som dessutom är belagda med källhänvisningar, och bör vara en viktig bok i alla studiecirklar i samhällsfrågor.

KURT SJÖSTRÖM: SOCIALPOLITIKEN I DET KAPITALISTISKA SAMHÄLLET. Arbetarkultur.

Ett tryggt stöd i en svår stund

Stockholms

ELDBEGÄNGELSEFÖRENING

Ombesörjer både eldbegängelse- och jordbegravningar. Utan enskilt vinstintresse.

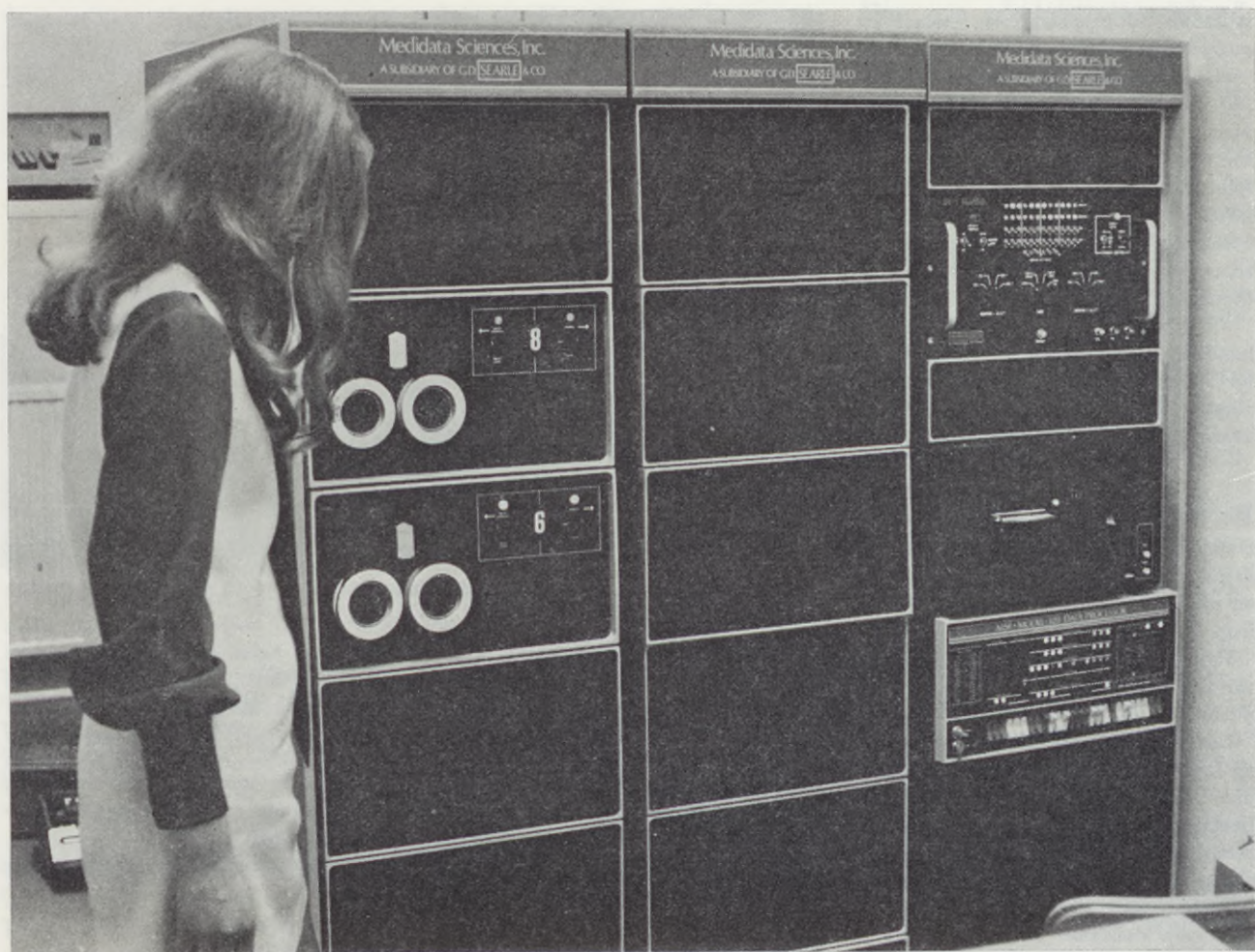
Huvudkontor: Sveavägen 116 vid Odengatan
Söder: Ringvägen 127
Folkungagatan 104 (vid Renstiernasgatan)

15 16 60
40 58 59 eller 40 58 76
43 66 17

Kungsholmen: Hantverkarg 28
(AB Öhmans begr.byrå) 53 33 75
Östermalm: Valhallav. 143 63 40 61
Handen: Källv. 20 B 777 22 10
Märsta: Ombud. Stationsg. 3 0760/150 90

Sollentuna: Sollentunav 118 96 26 25
Hägersten: Blommensbergsv 127
vid Hägerstensv. 18 65 00
Järfälla: Ombud fru G. Hahn 0758/108 00
Göteborg: Chalmersg. 21 031/20 21 30

Rådgivning och dödsfallsanmälan efter kontorstid 08/51 91 00

Hälsokontroll genom data.

Vad vet datan om dig?

Om datalagen och datainspektionen

Sverige har dels fått en datalag och dels en institution kallad Datainspektion (DI).

Den svenska datalagen är unik. Den är faktiskt den första nationella lagstiftning som mycket ingående reglerar användningen av ADB-tekniken för personorienterad information både inom den offentliga och den privata sektorn.

Kanske kan den bli en förebild för andra nationer. Eller har vi redan kommit för långt över tröskeln till en datavärld in absurdum? Den frågan ställer STURE WAHLSTRÖM i denna artikel där han presenterar dagsaktuella problem.

ADB (automatisk och/eller administrativ databehandling) började användas för administrativa uppgifter under 1950-talet och mot slutet av detta skapades de första personregistren. Först under 1960-talet väckte dessa personregister debatt, och i samband med folk- och bostadsräkningen 1970 blev debatten mera allmän.

Ett par motioner i frågan data och integritet väcktes i riksdagen 1969. Under utskottsbehandlingen hänvisades till att samma år hade Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (OSK) samt kreditupplysningsutredningen (KUU) tillsatts. OSK hade fått till uppgift att bl a lösa frågan om ADB inom den offentliga sektorn medan KUU bl a fått motsva-

rande uppgift inom privatsektorn. Frågorna visade sig väva så in i varandra att det var lämpligt att genom tilläggsdirektiv till de båda utredningarna föra hela frågan om data och integritet till OSK år 1971.

I juli 1972 lämnade OSK förslag till datalag. OSK:s förslag remitterades till ett sextiototal myndigheter, sammanslutningar etc. Genom underremiss ökade antalet yttranden till drygt 80. Förhållandevis få av remissinstanserna var kritiska. Kungl Maj:ts proposition (1973:33) till riksdagen med förslag till ändringar i Tryckfrihetsförordningen (TF) m m kom också att i mycket ringa utsträckning skilja sig från OSK:s förslag. Behandlingen i konstitutionsutskottet medförde, i för-

hållande till propositionen, endast ett par formella ändringar.

När riksdagen den 12 april 1973 biföll propositionen innebar detta något högst väsentligt för flertalet av dem som använder ADB-teknik och självfallet då också för tillverkarna av datorer och annan utrustning för ADB.

Genom sitt bifall antog riksdagen som "vilande för vidare grundlagsberedning" ett förslag till ändringar i TF, som gör reglerna om allmän handling tillämpliga på upptagningar för ADB. Samtidigt antogs vissa ändringar i sekretesslagen och — mera väsentligt — förslaget till datalag.

En unik datalag

Datalagen trädde delvis i kraft redan den 1 juli 1973 och samtidigt inrättades en ny central statlig myndighet, Datainspektionen (DI).

Från och med den 1 juli 1974 fungerar denna myndighet i full utsträckning.

Datalagen är inte den först tillkomna lagstiftning som reglerar förhållandet mellan ADB och människan. I flertalet utvecklade länder pågår ett intensivt lagstiftningsarbete i syfte att skapa regler för användning av tekniken för personinformation. I några västtyska delstater finns redan lagar som ger visst skydd mot ADB-teknikens avigsidor. Ett sådant skydd finns numera också inskrivet i den amerikanska delstaten Kaliforniens konstitution. Vad som således hittills åstadkommit har dock begränsad räckvidd.

Den svenska datalagen är unik. Den är faktiskt den första nationella lagstiftning som mycket ingående reglerar användningen av ADB-tekniken för personorienterad information både

GD Claes-Göran Källner får många förfrågningar.

Några dataenheter med kopiösa mängder information.

inom den offentliga och den privata sektorn.

Generaldirektör Claes-Göran Källner, Datainspektionens unge chef, säger på förfrågan att starten varit god. Man får massor av förfrågningar från många olika länder, där man är intresserad av en lagstiftning liknande den svenska. Allmänheten har också hört av sig. Det har hänt att man haft ett hundratal telefonsamtal per dag från enskilda personer, som begärt information om sina rättigheter och möjligheter i data- och kreditupplysningsssammanhang.

Varje person som är registrerad har rätt att få veta vad det står om honom/henne i personregistren hos myndigheter, banker, försäkringsbolag, arbetsgivare osv. Man kan vända sig direkt till den som för registret och begära ett utdrag. Vidare är den som är ansvarig för ett register skyldig att rätta felaktiga och komplettera ofullständiga uppgifter. Dessutom gäller tystnadsplikt för all ADB-personal.

Den nya kreditupplysningslagen innebär bl a tillståndsplikt för bedrivande av yrkesmässig kreditupplysning och en lång rad restriktioner för vilka slags uppgifter som får insamlas, lagras och utlämnas i kreditupplysningsverksamhet. För allmänheten kommer de nya reglerna kanske mest att märkas genom att man får en kopia av varje kreditupplysning som lämnas om en själv.

Datalagen, Kreditupplysningslagen och Inkassolagen berör samtliga den personliga integriteten. Gemensamt för de tre lagarna är att det krävs tillstånd av Datainspektionen för att inneha dataregister med personuppgifter, för att sälja och lagra kreditupplysningar och

för att bedriva yrkesmässig inkasso-verksamhet. Den som bedriver sådan verksamhet utan tillstånd riskerar fängelsestraff. Tillstånd kan endast den erhålla som "kan antas bedriva verksamheten på sakkunnigt och omdömesgillt sätt".

Den som inte bedriver verksamheten i enlighet med lagparagraferna och Datainspektionens föreskrifter får tillståndet indraget.

Vid misstanke om att något är galet rycker inspektionens s k "svarta gäng" ut och gör en undersökning.

Hittills har kreditupplysningsföretaget och uppdragsgivaren agerat bakom ryggen på kunden. Nu sätter lagen stopp för denna mörklägning.

Så var det inkassolagen. Kravbrev och andra åtgärder får inte vara stötande och kränkande för den drabbade. Det blir bl a stopp för att hota med polisanmälan. Man får inte heller hota med konkurs när det rör sig om bagatellartade belopp. Innan domstolsåtgärd vidtas skall gäldenären ges möjlighet att betala på frivillig väg. Kravbrevet skall innehålla korrekta uppgifter om vad vederbörande är skyldig att betala i kapitalskuld, ränta och kostnader. Inga vilseledande formuleringar får förekomma. Den som utsätts för felaktig inkassoåtgärd eller på annat sätt vållas skada har rätt att begära skadestånd.

Ingen vet hur många dataregister som finns

○ Ingen vet ännu hur många myndigheter och privata företag som i dag har egna dataregister, fyllda med personuppgifter. Datainspektionen tror emellertid att det finns tiotusentals så-

dana register, och av dessa antas minst 500 innehålla mera "känsliga" uppgifter om människor.

Generaldirektör Källner är emellertid optimistisk. Han tror att man någon gång under 1975 skall ha "hunnit i fatt". "Men", tillägger han, "vi måste förstås nu i början ägna oss mest åt de allra känsligaste registren. En viss balans av tillståndsärendena för dataregister blir det med säkerhet under 1975, då tillståndsansökningarna från alla register som nu finns har inkommit."

Allmänheten har rätt till information

○ Ur vissa myndigheters register, polisens, socialmyndigheternas och sjukvårdens, äger allmänheten varken rätt att kräva information om vilka uppgifter som förs in eller till vem de lämnas ut. "Vi har påpekat detta", säger generaldirektör Källner och hänvisar till den utredning som sysslar med dessa frågor, Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (OSK).

Datainspektionen har, säger gd Källner, under sin korta verksamhetstid faktiskt redan kraftigt förstärkt integritetsskyddet för den privata medborgaren. Blä har man genom ett principbeslut satt stopp för bankernas planerade jätteföretag i kreditupplysningsbranschen. Bankernas upplysningscentral får inte upprätta ett detaljerat personregister över hela svenska folket med besked om inkomster, fastigheter konkurser etc, såsom man

tänkt sig. Men däremot står det bankerna fritt att upprätta ett dataregister över alla dom som är deras kunder.

Hur det går med skattemyndigheternas riksdatasystem, kallat REX, lär vi väl i tidens fullbordan få erfara. Det blir, har det ryktats, hypereffektivt — förutsatt att man inte på DI:s rekommendation tvingas gå med på någon sorts modifikation.

En facklig organisation begärde för någon tid sedan att från myndigheternas dataregister få uppgifter om alla personer som arbetar eller är anställda inom ett visst företag. Datainspektionen vägrade. Organisationen i fråga får från det statliga registret endast uppgifter om sådana personer som är anslutna till och medlemmar i organisationen.

Ett annat nej-exempel. En tidning önskade för värvning av prenumeranter få datauppgifter, adresser m m på alla invånare i ett län (utom de som redan var prenumeranter). Denna begäran avslogs bums.

Det har i debatten om den personliga integriteten gentemot dataregister ofta talats om den fara som utgörs av samkörningar mellan speciellt olika myndigheters register. På detta svarar gd Källner att samkörning innebär skapande av ett eller flera nya register som i sin tur fordrar DI:s tillstånd. Vid prövning av tillståndsärendena ålägger det DI att pröva om otillbörligt intrång i registrerade personliga integritet kan antas uppkomma. Om inte dessa risker kan elimineras genom föreskrifter, skall ansökan avslås.

Den nya administratörssjukan?

○ Professor K G Lünig vid Stockholms universitet skrev i en tidningsartikel för någon tid sedan blä följande:

"Har man tillgång till en dator bör dess kapacitet till fullo utnyttjas. Tyvärr leder det till att man konstruerar problem. Det gäller sedan att övertyga cheferna om nödvändigheten av en ny datarutin. Med hjälp av de rätta 'inne'-orden tycks inte detta vara alltför svårt.

— — — Det kom en gemensam skrivelse från Statistiska Centralbyrån och Statskontoret angående införandet av SUN-koden (SUN = Svensk utbildningsnomenklatur). Skrivelsen är daterad 1971 02 12 och jag fick min påstötning i oktober 1973. Vissa kvarnar mal långsamt! Alltnog min huvudman, Stockholms universitet, sänder pliktskyldigast ut särskilt formulär med frågor om min utbildning. Jag råkar ha varit anställd vid Stockholms Högskola/Universitetet i 26 år, varav 15 som professor. Frågorna tycktes mig därför något malplacerade och jag sökte källan och fick fram det nämnda brevet. I detta skrivs blä:

'SUN har det dubbla syftet att utgöra referensram för statistikproduktion, dels användas inom den personaladministrativa verksamheten. SUN-koden skiljer sig från tidigare använda utbildningskod för personal i offentlig tjänst genom sin bredare definition av begreppet utbildning.'

Kan det sägas på ett mera klart sätt att statstjänstemän skall åläggas att bidra med uppgifter för statistikproduktionens egen skull. Man frågar sig om de fyra höga tjänstemän, som under tecknat skrivelsen, någonsin tänkt på det extra arbete som påläggs alla myndigheter, som har att insamla dessa uppgifter. Kan dessa kostnader, som slutligen bärs av skattebetalarna, anses motsvara nyttan? Eller är det här brevet endast ett symptom på den nya administratörssjukan, data-fili."

Det här framförda exemplet är bara ett bland tusentals. Så nog kan det med fog talas om data-fili.

Professor Lünig berör också kapitlet datoriserade felhandlingar. Han fick, skriver han, ett brev från Statistiska Centralbyrån där datorn stavat både namn och adress fel. Så här löd adressen: TEGN%RLUNDEN.

Någon annan fick måhända ett E i stället för %.

Konsekvenserna av dylika till synes obetydliga fel blir ofta större än man

Du registreras och ditt ID-kort programmeras.

Forts s 22

Bland islänningar på den dubbla vulkanens brant

En reserapport av Sven O. och Pia Bergkvist (bilder)

Islänningar är vana att leva på vulkanens brant, konstaterar SVEN O. BERGKVIST i detta reportage från ett besök på Island i somras. Och då menar han inte bara naturfenomen. Även politiken och ekonomin på Island har blivit mer och mer vulkanisk. Han exemplifierar med diskussionen kring Keflavik-basen. Men mest berättar han om Hemön.

Det är nästan oundvikligt att inte hamna på vulkanens brant när man befinner sej på Island, men man kan mena olika saker med det och lägga olika betydelser i begreppet. Man kan tänka på ekonomi och det är inte svårt att i det hänseendet hamna på vulkanens brant när man i dag vistas på

den sagolika ön: inflationen hoppar vidare med 30—40 procentiga steg och tusenlapparna ryker ur ens händer och fladdrar bort i den salt- och sva-velmättade vinden. När jag var i Reykjavik eller Akureyri eller någon annanstans under 60-talet så drack jag kaffe för en isländsk femma. I dag går det på uppemot hundralappen. Det är ett litet exempel på hur kronvärdet sjunkit och nu är på väg mot bottenläge.

Man kan tänka på ekonomi och man kan tänka på politik — och även politiken har blivit mer och mer vulkanisk på Island. Problemen kring den amerikanska Keflavik-basen har tillspeletsats: ungefär halvdelen av den isländska befolkningen vill ha bort den, halvdelen anser att den bör vara kvar. Olafur Johanneson, ledare för center-

vänsterregeringen fram till majvalet i år, lovade att de amerikanska soldaterna skulle vara borta om två år om regeringspartierna fick nytt förtroende. Men valet markerade högervind över ön och utgången av Keflavik-frågan är ovissare än någonsin. När det gäller inrikespolitiken så är det fortfarande de väldiga prisstegringarna som utgör det mest eldfångda stoffet i debatten. Många islänningar börjar resignera. Höger eller vänster, säger man. Det är ju i alla fall som Halldór Laxness en gång sa — att det är sillen som regerar landet. Kanske inte så mycket sillen som torsken, förstås, men ändå. Nej, vad vi behöver — det är ett mer utvecklat och framförallt varierat näringsliv. Det är nog bra med fisk, men man kan inte bygga en modern stat på nästan bara fisk. Sär-

Kyrkogården på Hemön och dess ingång var helt täckta av aska men är nu i tidigare skick igen.

skilt när det är andra nationer som tar huvudparten av den kring våra kuster...

Många vill se Hemön

Men när man upplever Island och träffar islänningar på vulkanens brant — då kan man göra det också i alldeles bokstavlig mening, genom att tex besöka Vestmannaeyjarna och då framförallt den största ön i ögruppen, Heimaey, som fö är den enda ön av femton i distriktet som är bebyggd. Det var alltså här, på Hemön, som vulkanen Helgafell slog till med eld, dunder och brak vid tvåtiden natten till den 23 januari 1973, efter att ha sovit i mer än 5 500 år.

Det är full fart på resandetrafiken till Hemön. Det är nu visserligen ett och ett halv år sedan utbrottet, men vulkanen har fortfarande en magisk kraft på många, inte minst turister, och det som bara för ett kort tag sedan var en tragedi för hela Island har nu blivit en turistattraktion av stora mått. Privata flygbolag går i skytteltrafik mellan Reykjavik och Hemön och inrikesflyget, Icelandair, kan ha sina tururer fullbokade långt i förväg, vilket till en del beror på de nyckfulla landningsförhållandena på Hemöns lilla flygplats. Det gäller att komma in under de absolut rätta vind- och väderleksförhållandena, om företaget ska lyckas. Och Icelandair tar inga risker — och det ska man naturligtvis vara tacksam för. Man får bereda sej på att vänta en eller annan dag, kanske en vecka eller mer under mycket ogynnsamma väderperioder. Alternativt kan man ta båt — och 10–12 timmar,

som en båtresa tar mellan Reykjavik och Hemön, är ju bara en liten lagom munsbit för de riktigt sjösugna. Fast det är klart — en sjöfärd mellan de båda städerna kan ju också ha sina komplikationer: ofta kan det blåsa rent oherrans från Reykjavikredden till Hemmöhamnen och har man anlag för den gamla klassiska åkomma som går under namnet sjösjuka bör man kanske avvakta flygväder och välja halvtimmestrippen med något av Icelandairs plan.

Hur som helst: väl framkommen är det en egendomlig upplevelse att från den intakta delen av staden, kring kyrkan, hamnen och fiskeindustrierna,

ta turistbussen längs de nyanlagda vägarna — om man kan kalla dem så — och fram till vulkanens fot, varifrån man kan vandra upp mot den gapande kratern. Det känns allt kusligare ju längre man kommer in i det rykande, osande infernot. Det bokstavligen hettar under skosulorna. Bara tre meter under fötterna härskar 800-gradig värme. Vår isländske vän och medföljare varnar oss för att gå för långt. För någon vecka sedan var det en man som var oförsiktig. Nyfikenheten drev honom allt högre och han fick plikta med svåra brännskador.

Vulkanen vaknade för två år sen

Det hela började alltså i januari 1973, plötsligt och mycket oväntat. Experterna och vetenskapsmännen hade inte väntat att vulkanen skulle vakna mer — den hade dock slumrat i över 5 000 år. Men en ung flicka, elvaåriga Klara Tryggvadottir, fick några envisa och hemska mardrömmar besannade. Natt efter natt hade hon drömt att vulkanen slagit till, att lavan välldes ut över staden och att människornas måste fly. Hon berättade om drömmen för föräldrar och syskon, men de bara skratade åt henne. Söndagen före katastrofen var Klara ute och åkte bil med sin far i närheten av vulkanen.

Plötsligt skrek hon: — Pappa, vi måste skynda oss härifrån! Det händer något i vulkanen!

Fem dagar senare var det ingen som skrattade åt henne. Då tvingades familjen fly undan eld- och lavakaskaderna till fastlandet. Alla utom fadern. Han tillhörde den tappra lilla skara

Ännu står röken och ångan tät kring vulkanen.

som stannade och dygnet om försökte stävja vulkanens bärsärkargång så långt det nu var möjligt och stod i mänsklig makt att gå i närkamp mot detta naturens vildsinta och hänsynslösa vidunder.

Vulkanen fick namnet Eldfell

Andra och mer konkreta föreningar fanns före utbrottet. Någon påstod sej ha sett en eldstrimma uppe på Helgafell, men det var först natten till den 23 januari man förstod att det verkligen var allvar. Ett par sena nattvandrare upptäckte eldslågor men trodde först att det rörde sej om en eldsvåda. Sedan kom smällen och ingen kunde längre tvivla på vad som var i görningen. Utbrottet skedde från 12–15 punkter i en och en halv kilometer lång spricka i östra delen av Helgafell. Lavan hängde snart som glödande draperier nedför de branta stupen mot havet, berättar ögonvittnen. En ny vulkan var i vardande och den kom att få namnet Eldfell, och ett mera karaktäristiskt namn kan väl inte en vulkan ha.

Det hade varit hård storm dagen innan utbrottet och öns samtliga större fiskefartyg — 77 till antalet — låg och väntade på bättre väder för vinterfisket. Nu fick kaptener och besättningsmän en annan uppgift än de räknat med. Redan timmen efter utbrottet lämnade den första båten hamnen med ett par hundra personer ombord. Några timmar senare hade praktiskt taget hela befolkningen evakuerats från ön i enlighet med den katastrofplan som hade upprättats. Den lilla fiskehamnen Þorlákshöfn på Islands sydkust fick tjänstgöra som första uppsamlingsort.

Därifrån fortsatte färden till Reykjavik, där de hårt drabbade Hemöborna inkvarterades i skolor eller bereddes plats hos släktingar och vänner och privatpersoner som ställde upp. Sjuka och gamla — ett par hundra till antalet — fördes med flyg från Hemön direkt till huvudstaden.

Det var inte mycket de flyende kunde få med sej, det allra nödvändigaste bara och knappt det, men fiskebåtarna återvände och även andra fartyg sattes in, och under några hektiska dygn forslades djur och bilar över till fastlandet, liksom möbler och husgeråd och överhuvudtaget allt man fann värdefullt. Maskinerna i fiskefabrikerna monterades ner och mängder av frusen fisk överflyttades till fryshusen i Þorlákshöfn och Reykjavik.

Hur skulle det gå för ön?

Problemen var många, inte minst när det gällde bostadsfrågan på lite längre sikt. De flesta som ofrivilligt måste lämna sin ö ville helst stanna i Reykjaviksområdet som tidigare var överbefolkat. Ekonomiska svårigheter tornade upp sej för de berörda. Den psykiska påfrestningen var naturligtvis också stor. Hur skulle det gå med ön, skulle tragedin fullbordas eller skulle vulkanen lugna ner sej? Vad kunde den lilla människan göra för att stävja den underjordiska eldjättens raseri? De tusentals evakuerade kunde inte annat än följa händelseutvecklingen i TV-apparaterna. De hade ingen möjlighet att ingripa i det skeende som rörde deras egen stad.

Men de hundratal frivilliga kämpade tappert vidare mot lavan, askan och de giftiga gaserna, allt medan lavan bredde ut sej med 100 m² per sekund och rökpelaren sköt nästan en mil rakt upp i luften. Hela staden och den viktiga fiskehamnen — av avgörande betydelse för hela Islands ekonomi — blev allt mer hotad. Det verkade kanske på många som tämligen meningslöst när de frivilliga gick till motattack med brandslangar, traktor och spadar. Under en vecka totalförstördes 112 hus. Många kunde emellertid räddas genom att man skottade aska från taken och röjde upp med grävmaskiner. Samtidigt pumpades fyra miljoner ton havsvatten mot den frambrutande lavan.

En viktig sak var att de frivilliga plötsligt fick vinden som bundsförvant. Den vanliga östvinden övergick till västlig och mycket av den glödande askan blåste ut i havet. Utan denna vindändring skulle säkert Hemön ha varit helt ödelagd, i varje fall skulle hamnen ha varit förstörd — nu blev

den av försynens nyck bättre än tidigare...

Vulkanen lugnade sig efterhand

Vulkanen lugnade ner sej efterhand, återuppbyggnadsarbetet satte i gång med stor kraft med ekonomiskt bistånd från regering och allting, från Nordiska rådet och genom insamlingar från olika håll. Det fanns totalt 1120 hus i staden. 380 totalförstördes under hela utbrottet och 50 skadades svårt, medan åtskilliga andra blev ordentligt tilltygade.

Fortfarande — ett och ett halvt år efter katastrofen — jobbar man vidare med att rädda vad som räddas kan. Många hus är det emellertid omöjligt att göra någonting åt. Husen uppe på bergsslutningen — där de finaste villorna låg och öns enda bondgård — ligger djupt under aska och lava.

Mitt hus ligger 60 meter ner i berget, berättar Gudjon Herjolfson som vid utbrottet såg marken rämna och eld bryta fram något hundratal meter från hemmet. Jag behåller i alla fall adressen så länge — för rösträttens skull. Men manne brevbäraren når dit ner med min post?

Gudjon Herjolfson är en bland de 1500 som arbetar med att bygga upp den nya staden. Han är snickare och jobbar med inredningen i det nya sjukhuset. Så småningom ämnar han bosätta sej här på nytt och för gott. Över halva befolkningen — eller över 2500 personer har nu återvänt. Åtskilliga har anpassat sej i nya miljöer och kommer inte att återvända. Familjer har blivit delade och många äktenskap har spruckit, ofta på grund av oenighet om man på nytt ska bosätta sej på ön eller inte.

Hemön börjar leva upp igen

Hur som helst så börjar Hemön återigen bli ett levande samhälle. Man bygger och fejar. Det är full fart i hamnen och i fiskberedningsfabrikerna. Man drar fram nya vägar bland lava, aska och pimpsten. De måste ständigt bättras på eftersom ångan och nya kratersprickor ändrar betingelserna. Den underjordiska hettan tar man vara på genom borringar. Därmed kan man få billigt varmvatten och billig uppvärmning av bostäderna. Så där är det ju alltid på Island — man får försöka ta vara på det man får.

Men om nu vulkanen skulle slå till igen som en tjuv om natten? Är ni inte rädda?

Sånt får man inte tänka på. Islänningar är vana att leva på vulkanens brant. ■

DÅLIG BLOD-CIRKULATION

De cardio-artär-vasculära sjukdomarna är den vanligaste dödsorsaken i Sverige.

Läs boken

VILL NI LEVA LÄNGRE?

av dr Jacquemart — berömd av medicinska auktoriteter i Sverige och flera länder. Finns i Er hälsokostaffär. Eller rekvirera boken direkt från oss för 9:75 + moms.

AB CARLS-BERGH
BIOKEMISK OCH
FARMACEUTISK FABRIK
400 51 Göteborg

LIS FÖR

Götgatan 73,
efter komp. T
fru Thor.

ROTTNE

KANSLI

Ett vikariat
Rottne kom
klaras härr
ledigt. Vika
tar 7 måna
den 1 septe
annan dag
kommas
kvalific
såsom
ci

UPPFINNARE SE HIT!

Maskin för tillverkning av Nitroglycerin Dumex önskas.
Ett absolut krav är att tablettarna sönderfaller momen-
tant (< 5 sek).

Idag kan detta krav tillgodoses endast genom att fram-
ställa tablettarna (comproiderna) för hand - en metod som
ingen maskin ännu kunnat ersätta.

DUMEX

KONTORIST

etet omfattar faktur
nt diverse

- ★ välkänd för sina stora forskningsinsatser
- ★ driver 27 forskningscentra
- ★ engagerar 7.000 personer — mer än var 25:e anställd — inom forskning

Shell — ett ledande olje- och kemikalieföretag
såväl i Sverige som internationellt sett

sarens synvinkel gör man allt för att behålla honom inom hans hemorts trånga ram".

Aven det är en i huvudsak invändningsfri påståendesats — trots att tidningarna, här avses inte minst den sk landsortspressen — naturligtvis borde kunna knappa in på tex returinformation till förmån för tex fler och mer varierade internationella reportage, analyser, nyhetssammandrag, pressöversikter, eller att fördjupa det lokala materialet. Man kan bla tänka sig en bättre och mer varierad samhälls- och näringslivsinformation — satsningar de flesta tidningar är ekonomiskt oförhindrade att genomföra, eller kan genomföra för betydliga merkostnader.

Allt som händer kommer i tidningen

"Allt som händer kommer i tidningen. Det måste bara vara en smula ovanligt. Om en kalv har fyra ben, så inresserar den naturligtvis ingen. Men om han har fem eller sex — och det händer! — så vill de vuxna läsa om det vid frukosten. Om herr Müller är en hederlig karl, så vill ingen veta det. Men om herr Müller häller vatten i mjölken och säljer blasket som vispgrädde, då kommer han i tidningen".

Så heter det i Erich Kästners "Emil och detektiverna".

Publicistikens krassa ordbrukare medger säkert att det duger som tumregler för en journalist.

Bildar eller bryter opinioner

Tidningar är, allmänt taget, opinionsmedier, de bildar eller bryter ned opinioner. Men hur opinioner bildas eller bryts ned är ingen intern angelägenhet för tidningarna. Det angår oss alla.

Tyvärr tycker man idag att tidningarna, ja massmedia överhuvudtaget, sviker viktiga opinioner ute i samhället.

Glesbygdgruppen heter tex en sammanslutning utanför de stora organisationerna. I den gruppen kan man formulera sig så här:

"Vi har väldigt dåliga erfarenheter av massmedia". Tidningarna, heter det vidare, tar upp glesbygdspåståenden så

ytligt. När vi demonstrerar berättar tidningarna sällan om varför vi går ut, vad det står på våra flygblad tex.

Det skulle behövas, menar man, alternativ massmedium, en bulletin om glesbygdspåståenden tex där man gjorde de analyser om massmedia inte vill eller vågar göra. Där kunde man ställa frågor som: Varför växer städerna? Vill folket ha det så? Vem bestämmer?

Inga illusioner om den etablerade pressen

"Vi har inga illusioner om den etablerade pressen." Så har också FNL-grupperna formulerat sig. FNL-grupperna har, genom främst Vietnam-bulletinen — som utkom ffg i form av några stencilerade blad 1955 — förmedlat information om Sydostasien. "Vi har försökt få in dementier när det skrivits alltför snedvridet, men utan någon större framgång". Journalisterna själva kan ibland självbekännande meddela — så gjorde tex Einar von Bredow, som bla täckte den sk Indonesien-massakern brett och översiktligt i TV, genom personliga kontakter, men som från då han var anställd på Svenska Dagbladet redovisar andra realia om vår dagliga journalistik: "En högertidning är inte särskilt intresserad av att slå upp nyheter om slakt på kommunister — däremot gärna eventuella missgärningar utförda av kommunister."

En allmän insikt tycks vara: Behovet av alternativ information har växt i takt med hårdnade motsättningar också i det svenska samhället. Opinionsbildare som KRUM-verksamme Hans Nestius poängterar dock: "Det är en generell problematik för opinionsbildarna att de har svårt att komma till tals i massmedia." Det går bra, påpekar Nestius, att få in en artikel om att Kumla-fängelset bör rivas, men när man kommer med den fjärde, då är det stopp. Nyhetsförslitningen är hård i tidningar och i massmedia överhuvud.

Alternativa tidningar uppstår

Som en reaktion mot bla den kommersialiserade massmediasituationen har man dock startat alternativa publikationsorgan, under 60-talets senare, 70-talets första år. Norrlandsbulletinen, med Kalix som utgivningsort, som sysslar med glesbygdspåståenden, och tex tidskriften Kommentrar är två exempel på alternativa informationskanaler. Kommentrar analyserar bla internationell politik, massmediasituationen i Sverige etc — man har dessutom ambitionen att analysera den politiska, sociala och ekonomiska situationen

bakom tex ett inbördeskrig eller olika frihetsrörelser — den spektakulära nyhetsjakten får vara.

I händerna på kommersiella massmediainstanser, påminner Carl Reinhold Bråkenhielm i tidskriften Vår lösen, skalas ofta den teoretiska samhällsanalysen bakom skilda politiska aktioner bort, den tonas ned och försvagas.

I tidskrifter som Kommentrar står den i förgrunden, här är inte längre den kommersiella exploateringen det primära. ■

Ny upplaga av viktig broschyr

Vad är hjärtinfarkt?

För några år sedan utgav Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar en skrift, "Hjärtinfarkt", med nyttig upplysning om en sjukdom, som i våra dagar drabbar ett beklagligt stort antal aktiva människor. De har nu gett ut en ny upplaga av skriften, moderniserad och delvis omarbetad av samma författare, som gjorde den första upplagan, docent Lark Wilhelmson och professor ark Werkö, Sahlgrenska sjukhuset, Göteborg.

"Hjärtinfarkt" kan beställas från Svenska Nationalföreningen mot Hjärt- och Lungsjukdomar, Kungsgatan 54, 1135 Stockholm, tel. 08/11 01 74. Priset är kr 1:—/st, vid beställning av mer än 10 ex. kr —:50/st.

TÄNK PÅ
HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS
BLOMSTERFOND

◇
POSTGIRO 95 00 11 - 7

De handikappades problem gäller inte bara ekonomi

Ett debattinlägg om handikapporganisationernas roll

Vad gör samhället för handikappade som inte själva kan ta initiativ så att de får del av de möjligheter till hjälp som finns, frågar HENRIC THÖRNBLAD i denna artikel. Handikapporganisationerna har inte det stöd från samhället som vore önskvärt. Artikeln är intressant inte minst för att frågorna ställs av en skribent som inte själv är verksam inom handikapprörelsen.

Det finns stats- och kommunala bidrag till handikappade. Utöver vanliga pensionsförmåner kan man få en hel del olika förmåner i kontanter, rekreationsresor inom och utom landet eller tex rullstolar, proteser och andra tekniska hjälpmedel.

Allt detta fungerar bra och är till stor nytta för dem som får hjälpen men den trista sanningen är, att det finns ett otal handikappade som inte själva har initiativ nog att ta reda på och utnyttja de möjligheter som finns till hjälp i olika avseenden. Även för dessa människor finns visserligen betydelsefulla organisationer. Men de har inte det stöd från samhället som vore önskvärt. Årsavgifterna är låga, men många handikappade, och detta gäller säkert över 100 000 människor, känner inte ens till vad respektive organisation kan göra för dem. Bland mycket annat saknar de således även den trygghet som en kollektiv anslutning i allmänhet för med sig.

Lotterier och annonser är den ekonomiska grundvalen

De olika föreningarna och förbunden är givetvis medvetna om antalet medlemmar och antalet sjuka. Man gör i varje situation så mycket det går för att hjälpa även icke medlemmar. Men hela tiden har man klart för sig de dolda problemen, de stora skaror av sjuka, som man inte når.

Det finns visst en liknelse inom

djurvärlden: Om man hör en råtta som knaprar finns det tio till. Om man hör tio råttor finns det 500 till, osv.

Med få undantag har sammanslutningarna för olika handikappgrupper svåra ekonomiska problem att brottas med. Verksamheten finansieras genom lotterier, annonser, medlemsavgifter och mindre enskilda ekonomiska bidrag. Till detta kommer personliga insatser inom föreningarna, som även om lön utbetalas, ofta är byggda på ett mänskligt och socialt intresse av olika art och natur.

Men inom handikapprörelsen har man hela tiden kniven på strupen — från ekonomisk synpunkt. Man vet vad man vill och kan göra, man vet vad samhället borde göra, men man saknar ekonomiska resurser, ibland även personella, att genomföra sin målsättning.

Inte bara ekonomiska problem

De handikappades problem gäller dock inte bara ekonomin. Staten och kommunerna hjälper som sagt till ekonomiskt, men inte till följd av självklara förhållanden. Hjälpen når endast ett fåtal handikappade. (Här bortser jag dock från förmånen med allmänna försäkringar.)

Det är naturligtvis självklart att staten bedömer och gör utredningar om problematiken beträffande de handikappades situation. Fattas bara annat. Och det finns säkert en god och stor vilja hos enskilda tjänstemän. Men frågan är om denna är underbyggd av praktisk erfarenhet, konstruktiv tänkande och i detta fall gärna en emotionell syn på problemen.

I följande citat ("Social omvårdnad av handikappade", SOU 1964:43, socialdepartementet) kan man mellan raderna uppfatta den goda viljan från myndigheternas sida men kanske också en viss brist på förståelse:

"Den offentliga debatten om samhällets förpliktelser mot de handikappade präglas numera av optimism. Det

framstår som både möjligt och nödvändigt att samhället — så långt det går med hänsyn till handikappets natur — tillgodoser de särskilda behoven."

Således en brist på förståelse för de problem som redan finns, och har funnits länge. Man kanske också talar om att det inte går att ändra, åtminstone inte inom rimlig tid, på ett väl inavlat samhällssystem med alltför stora brister.

Från de handikappades synpunkt är inte endast samhället och dess oförstående välvilja utan också det praktiska livet trösklar. Man får stappla sig fram, rulla sig fram, hanka sig fram, och försöka acceptera, men oftast gräma sig, så gott det går.

Har någon riksdagsman besökt en s k invalidlägenhet?

Det samhälle vi har är internationellt sett "bra". Höga löner, höga skatter, sociala förmåner, relativt låg arbetslöshet kan sägas vara en bra mylla för ett välfärdssamhälle. Men ett välfärdssamhälle kan inte i den utsträckning som sker i Sverige (och även i vissa andra länder) strunta i problemen hos medborgarna, i detta fallet de handikappades.

Vi har själva valt regering och riksdag, vi känner varje statsråds och riksdagsledamots personliga ansvar och vilja att göra allting till det bästa. Fråga är dock om en hel del av dessa män och kvinnor i staten känner sig själva i uppenbar grad — detta med tanke på deras höga ställning. Svaret är nej.

Vi har tröttnat på dessa ideliga s k studiebesök där en grupp riksdagsmän under ett par timmar söker sätta sig in i problem, som de endast har en aning om. De klättrar ned i ubåtar på Strömmen, de besöker barnhem och ålderdomshem. Men har någon riksdagsman hittills besökt en s k invalidlägenhet... Förmodligen. Men resultatet av en sådan aktivitet är klen. ■

Några råd vid angina pectoris: ha alltid tableterna till hands!

De typiska hjärtsmärter som uppträder vid kärlekskramp har på latin fått namnet *angina pectoris*. Alla som är utsatta för risken att drabbas av dessa ofta intensiva smärter har erfarenhetsmässigt lärt sig att försöka undvika en kraftigare kroppsansträngning som kan vara en av många orsaker till smärtanfallet. Andra orsaker kan vara kraftig sinnesrörelse, eller bara det faktum att just den dagen är kall och blåsig. Smärtorna går över vid vila, men då det kan dröja ända upp till femton minuter innan de helt försvunnit blir de flesta angina pectoris-patienter ordinerade nitroglycerin-tabletter, läkemedlet som bäst hjälper när man mycket snabbt vill bryta ett påbörjat anfall.

Kanske någon läsare med dessa besvär ibland tyckt att tableternas effekt minskat? Detta kan bero på att tableterna kanske förvaras olämpligt

— i någon extra liten pillerask av den typ som användes för sötningsmedel... Kanske tableterna används så sällan att medicinen helt enkelt blivit för gammal...

Då problemet för många kan vara aktuellt har vi valt att sprida information om en patienthandledning som en av läkemedelstillverkarna gjort. Vi har gjort en viss redigering av den:

Nitroglycerin är det enda läkemedel som hjälper vid akuta angina pectoris-smärter och skall smälta under tungan.

Tableterna är tillverkade så att du skall få så snabb effekt som möjligt.

Se till att tableterna **ALLTID** förvaras i originalburken och att burken alltid hålls väl tillsluten.

Vid olämplig förvaring kan nitroglycerinet och därmed också

effekten försvinna ur tableten.

Själva burken är utformad så att du kan förvara den i fickan eller handväskan med bibehållen effekt på tableterna.

**1
HA ALLTID TABLETTERNA
TILL HANDS — i medicinskåpet gör de ingen nytta.**

**2
Vid smärter — 1 TABLETT UNDER TUNGAN.**

**3
HÅLL BURKEN VÄL TILLSLUTEN — så hjälper tableterna också vid nästa attack.**

**4
OM NI TYCKER EFFEKTEN
MINSKAR — kontakta Er läkare.**

Extra avdrag för fördyrade omkostnader

Som bilaga i denna tidning som sändes till medlemsprenumeranterna medföljer en blankett avsedd att medfölja allmän självdeklaration att avlämnas år 1975. De medlemmar som haft fördyrande omkostnader p g a sjukdom kan använda sig av denna blankett och däri yrka avdrag för mediciner, läkarvård, resor osv, under förutsättning att den taxerade inkomsten icke överstiger kr 25 000:— resp kr 35 000:— för ogifta resp gifta.

Man drar av sina kostnader på sid. 2 i deklARATIONEN och skriver. "Kostnader enl. bilaga nr..."

Man kan även göra så att man inte drar av några kostnader utan istället på sid. 4 skriver: "Jag yrkar avdrag för nedsett skatteförmåga enl. bilaga nr..."

Avdragsbeloppet får icke överstiga kr 6 000:—.

Lycka till med deklARATIONEN!

Informera mera.
Det gör alltid livet lite trevligare om man kan ordna det så, att informationen föregår ryktet. På så vis blir misstagen färre och kontakterna bättre.
Gör vi det till en vana på kontoren att ge rätt människa rätt information i tid håller vi lättare kostnaderna nere och humöret uppe. Och på den snabbaste av alla Rank Xerox-maskiner får man ut en kopia i sekunden.
Längre tid behöver det inte ta att förbättra informationen.
RANK XEROX

Medan syrsorna spelade

Status introducerar med den här berättelsen den korta, rakt berättade novellen. Det är en icke helt lätt genre. Ofta kan det som i den här berättelsen av Palles Hagmann vara den sista mening som ger hela berättelsen dess ton.

De satt tätt intill varandra. Den måne och det hav som turistbroschyrerna så målande beskrev fanns inte framför dem. Det de såg var den lugna viken och den sol som var nattens och som belyste deras ansikten och som gjorde dem ännu vackrare.

De satt där nära varandra och syrsorna spelade. Hon höll hans hand i sin medan de satt tysta. Men egentligen pratade de ändå med varandra.

Hon sa till honom: — Kommer du ihåg första gången du tog min hand och ledde mig genom trafiken över gatan?

Och han satt och tänkte: — Kommer du ihåg hur du gav mig ditt förtroende och den tillit som skulle till för att komma över gatan.

De hade ingen lust att säga någonting. Det var ju så ofta de tänkte precis samma saker och så ofta de sa sina tankars gemensamma mening på samma gång.

Hans hand kändes trygg och varm. Det var kanske så att med händerna pratade man bäst med varann. Det fanns ett sätt på vilket hon lutade sig mot hans axel och gav hans hand detta lilla märkvärdiga kärlekstecken, som egentligen inte var en handtryckning utan en smekning inifrån, från det liv som pulserade i henne.

— Det är så underbart att inte behöva fråga henne om något, tänkte han. Den där smekningen med handen, som kanske inte alls var avsedd som någon rörelse som skulle betyda någonting, uppfattade han som hjärtats kontakt, hennes hjärta i hans hand.

Hon kände hans värme genom hans närhet. Hon var tacksam att han förstod och att hon inte behövde säga någonting.

Ibland nådde ljudet av de lätta vågorna från badstranden upp till dem, men annars låg stranden tyst nedanför dem. Playan som på dagarna var ett sjudande hav av solbrända bollspelande ungdomar som förde ett sådant oväsen medan transistorapparaterna försökte överrösta varandra så att det helt enkelt inte gick att sitta där.

På kvällarna gick de därför och satte sig på sin bänk. De hade ju så mycket att säga varandra som de inte fick tillfälle att säga på dagarna.

Han kände hennes fingertoppar. Vad de egentligen var mjuka och fina. Så mycket de kunde säga. Han önskade att hans händer hade varit lika mjuka och ömma.

På kvällarna, då musiken från lyxrestaurangen där nere på playan spelade sina eggande rytmer satt de två där och höll varandra i händerna, medan den turistuppreklamerade månen speglade sig i vattnet för en totalt ointresserad publik.

— Fryser du? Det är kanske bäst vi går ner till de andra.

Han tog hennes arm och tillsammans gick de ner för den lilla bergsstigen.

Två lyckliga gamla människor.

PALLE HAGMANN

Receptfri hjälp vid lindriga halsinfektioner och hosta

Bafucin

tabletter
vid lindriga infektioner
i munhåla och svalg.

25 st
50 st 50×10 st
100 st (stripskator)

Quilla Simplex

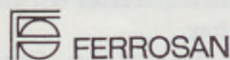
hostmedicin med dosbägare
löser hostan i förkylningstider.

100 ml
300 ml
1000 ml

Välsmakande, moderna läkemedel

- utan socker
- utan syntetiska färgämnen

Receptfria läkemedel från
Läkemedelsföretaget Ferrosan, Malmö.

Välkommen till

Sveavägen 41, Stockholm. Tel 08/22 75 80

- studiecirklar
- föreläsningar
- konferenser
- debatter
- teater
- musik
- film
- utställningar

TÄNK PÅ HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS BLOMSTERFOND

Postgiro 95 00 11 - 7

Bankgiro 573 - 4090

RHL INFORMATION

Albert Fredin 65 år Lämnar nu förbundstjänsten

Albert Fredin i en vanlig arbetsposition.

När Albert Fredin inträder i pensionsåldern och lämnar tjänsten som förbundssekreterare vid årsskiftet 1974—75 går med honom också en av de sista pionjerna i hela förbundsverksamheten. På sin högtidsdag den 4 januari kunde han se tillbaks på en livsgärning av osedvanliga mått i svensk folkrörelse.

Han insjuknade själv i tuberkulos 1937 och vårdades på Söderby sjukhus och blev från början engagerad i föreningsrörelsen genom patientföreningen. Redan år 1941 utsågs han som ordförande i Fhlis (stockholmsföreningen), en post som han dock måste lämna redan 1944 på grund av att han 1943 tillträdde befattningen som expeditör i riksförbundet.

Denna befattning innehade han till årsskiftet 1956—57, då han utsågs som tf förbundssekreterare. Vid kongressen 1957 valdes han till ordinarie sekreterare i förbundet.

Fredins socialpolitiska verksamhet omspänner ett brett register. Hans engagemang blev med åren mångskiftande. Från att redan på 40-talet varit ledamot i fattigvårdsstyrelse och kyrkofullmäktige i sin hemförsamling Sofia och till att de sista tio åren representerat förbundet i Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsdelegation och Handikappförbundens centralkommitté (HCK) och varit synnerligen aktiv i otaliga kommittéuppdrag.

I det internationella arbetet har han sedan 1969 varit engagerad såsom sekreterare i DNTC och kassaförvaltare i IAS. Hans socialpolitiska kunnande har vidare tagits i anspråk i nordkalottkonferenser och andra viktiga uppdrag.

Han var den förste som kom till kontoret på morgonen och den siste som gick på kvällen. Det var karaktäristiskt för Fredins ansvarskänsla och respekt för sitt arbete.

Fredins insatser i förbundsarbetet kan inte nog värdesättas. Därför är han mera än de flesta värd sitt otium cum dignitate, när han sällar sig till pensionärernas skara — en samhällsgrupp som han själv arbetat mycket för.

**STÖRRE GLÄDJE
MED RÖKFRIA
SAMMANTRÄDEN**

Syrgas etc levereras nu direkt till patienten

Den 1 november 1974 trädde socialstyrelsens kungörelse om tillämpning av läkemedelsförordningen på medicinska gaser i kraft.

Den enskilde patienten kan härigenom få komma i åtnjutande av Rfv-rabatten då tex oxygen (syrgas) ordineras i samband med patientens vård och vistelse i hemmet.

Sådan förskrivning sker oftast efter att patienten varit intagen på sjukhus och bör endast förekomma efter att patient eller anhörig noga instruerats om handhavande av den utrustning som erfordrats för behandlingen.

Förskrivning kan tillvidare ske på vanlig receptblankett. Av förvarings- och distributionstekniska skäl är det lämpligt att normalt ej mer än två flaskor à 20 liter förskrives åt gången. Recepten kan som andra recept itereras högst tre gånger. Inandningsapparater och anslutningsventiler är ej Rfv-rabattberättigade.

Leverans av medicinsk gas till enskild patient kommer att ske direkt från tillverkare/grossist på grund av gasflaskornas vikt. Receptet och patientens andel av betalningen skall dock lämnas på apoteket, som beordrar leverans till patienten.

För den slutna vården innebär kungörelsen att medicinsk gas befrias från mervärdesskatt. Beställning och leverans sker som tidigare.

Sommarfager Örebroresa till vårt östra broderfolk

På väg upp till Klosterbackens museum i Åbo.

Centralorganisationen för Hjärt- och Lungsjuka i Örebro län har haft sin sedvanliga sommarutflykt för medlemmar i anslutna konvalescentföreningar. Resan gick denna gång till Åbo i Finland och ett 60-tal personer deltog, berättar **BIRGIT LINDAHL** i denna reserapport från en lyckad utflykt.

Tidigt på lördagsmorgonen startade resan från Karlskoga respektive Örebro. Bussfärden gick mot Kapellskär, där Finlandsbåten väntade. Humöret var på topp trots den arla timman och alla var ordentligt kaffesugna, när bussen stannade strax utanför Enköping för en stunds uppehåll.

Genom de fagra sommarskara landskapen i mellansverige gick färden, rapsfälten glimmade gula i solskenet och björkarna hade just fått sin ljusa försommargröniska. Bussfärden på den slingrande vägen från Uppsala till Kapellskär var något av ett äventyr — den smala och krokiga vägen påminde om forna tiders vägfärder — man hade hjärtat i halsgropen vid de ständigt återkommande kurvorna och vid varje möte på den som en serpentin slingrande vägen. Men tack vare en synnerligen skicklig chaufför kom vi utan missöden fram till hamnen i Kapellskär och fick embarkera båten, som

efter en kort stund efter vår ankomst lade ut från kaj. Det var idealväder för båtut, kavlugt och strålende sol och medan några resenärer försäkrade sig om bekväma sittfätöljer för resten av resan passade andra på att lägga beslag på solbelysta platser på däck, där de kunde tillbringa större delen av resan och njuta av den milda sommarbrisen i glada vänners lag. Vädrrets makter var oss gynnsamma med strålende sol och molnfri himmel och en luft som med sin klarhet och renhet kom oss att glömma bort att vi lever i luftföreningarnas tidevarv och som var som en injektion åt våra mer eller mindre av den tidiga starten domnade livsandar.

Lugnt efter Mariehamn

Det var liv och rörelse ombord och massor med resenärer som av allt att döma skulle till Åland. När båten angjort Mariehamn och merparten av passagerarna gått i land där spred sig ett behagligt lugn över resten av färden — vår grupp hade nästan hela båten för oss själva med all den komfort och förströelse den hade att bjuda.

För oss inlandsbor var resan genom den vackra skärgården en upplevelse, även om man ibland tyckte att de bruna kobbarnas antal, storlek och läge i — som vi tyckte katastrofal närhet av segelleden — kunde äventyra resan. Så blev emellertid icke fallet,

resan gick utmärkt och de vana navigatörerna förde båten smidigt förbi alla skär och blindkobbar.

Det var emellertid en samling ganska trötta resenärer som anlände till sommarhotellet Kåren i Åbo vid pass klockan 22 finsk tid. Tack vare finskspråkiga deltagare i resan kunde vi relativt snabbt ta oss fram från Nådendal och genom Åbo till hotellet. Alla somnade säkert ovaggade den natten.

På rundvandring i Åbo

Det tursamma vädret höll i sig när morgonen grydde nästa dag och efter frukost blev det sightseeing i två timmar i Åbo under en verkligt sakkunnig och trevlig guides ledning. Bland annat besökte vi Åbo slott, byggt på 1200-talet och där den svenske hertigen Johan och hans hustru Katarina Jagelonika bodde på sin tid och som för övrigt har stark svensk anknytning. Guiden berättade så inspirerande och sakkunnigt om vad som sig på slottet tilldragit i forna tider att det inte var utan att vi hörde historiens vingslag när vi vandrade genom de gamla slottssalarna. Slottet är i dag renoverat och förutom att vara ett kulturhistoriskt minne även för svenskar används det numera av stadens myndigheter vid konferenser och fester i de för detta ändamål pietetsfullt restaurerade lokalerna.

Vi besökte även Uppståndelsekapellet — en skapelse som visar det bästa finsk arkitektur kan åstadkomma. Kapellet har byggts in i naturen i full harmoni. Förutom den i all sin enkelhet och stramhet enastående utformningen och inredningen av kapellet ger de stora glasinfattade väggarna och blomsterarrangemangen inne i kapellet en känsla av Guds storhet i naturen. Inne i kapellet är ett kors i plåt placerat så över ett infattat kors i muren att det vid solsken ger intryck av tre kors som skall symbolisera treenigheten.

Färden gick sedan till Klosterbackens hantverksmuseum — ett helt kvarter uråldriga byggnader, som räddats vid den stora branden 1918 och som nu är ett levande museum med olika slags hantverkare i full aktivitet och efter gammalt mönster. Vid färden genom stan berättade guiden att i idrottsparken som ligger mitt inne i centrum tränade på sin tid Paavo Nurmi.

Besök hos det finska förbundet

Efter sightseeingen intogs lunch på restaurang Samppalinnä, som ligger på

en höjd aldeles intill floden Aura och med en underbar utsikt. Till lunchen infann sig sektionschefen i finska förbundet Bruno Sundman med maka samt föreståndaren för lokalföreningen i Åbo Kari Ojala. Efter lunchen besöktes tbc-föreningens lokaler, där ordföranden Enoch Raivonen i Åboföreningen hälsade oss välkomna. Därefter redogjorde Kari Ojala för Åboföreningens omfattande verksamhet. Bruno Sundman lämnade en utförlig redogörelse för finska broderförbundets verksamhet med dess skyddade verkstäder, yrkesskolor och folkhögskolor.

Efter detta ställdes färden till Åboföreningens sommarhem Runsala, som ligger vid havet c:a 5 km från Åbo centrum. Runsala skänktes med ett stort fritidsområde till Åboföreningen och utnyttjas flitigt av föreningsmedlemmarna och deras familjer för längre eller kortare vistelser. Där ute i det natursköna Runsala aldeles intill havet och leden som Sverigebåtarna följer tillbringades eftermiddagen under gemytliga former med kaffe och förfriskningar, dragspelsmusik ute i det fria, promenader och annan avkoppling.

Som tack för visad gästfrihet och för beredvillighet att ställa upp en helg för att ta hand om oss överlämnade ordföranden i Centralorganisationen Alfred Lindahl presenter till dels Åboföreningens ordförande och dels till Bruno Sundman som alltid lika osjälviskt ställer upp vid nordiska kontakter.

Man kan konstatera att de internordiska kontakterna är av synnerligen stort värde för alla men tyvärr lägger det finska språket hinder i vägen för mera djupgående kontakter — dock kan ett besök i likhet med detta ge åtskilligt i utbyte även om det behövs tolkar för ömsesidig förståelse av varandras språk.

Man skulle önska att det fanns ett nordiskt språk — skandinaviska —. Intresseinriktningarna i föreningarna i de olika länderna är ju i stort likartade och vad gäller finska förbundets och dess lokalavdelningars verksamhet har svenskarna mycket att lära. Det är dock fråga om resurser såväl ekonomiskt som personellt. Där ligger Sverige en bra bit efter. Att finska förbundet är en faktor att räkna med vad gäller verksamheter bland handikappade, vad gäller rehabilitering och återanpassning av lunghandikappade och även av andra handikappgrupper är ett axiom och förbundets betydelse är fullt erkänd av myndigheterna. ■

Opinion mot rökning tillsammans är avsikten med VISIR

Snart kan vi tillsammans bilda den starka opinion som med kraft hävdar allas våra självklara och rättmätiga krav på rökfria miljöer där alla människor kan trivas.

Sedan den 31 mars -74 finns Riksförbundet VISIR, VI Som Inte Röker (adress: Västmannagatan 15, 111 24 Stockholm, tel. 08/20 07 91. Postgiro 50 02 49 - 8), som redan nu har drygt 1 300 medlemmar.

Att rökningen skadar hälsan och förstör miljön inte enbart för rökarna själva utan i nästan lika hög grad också för alla oss andra är genom åtskilliga vetenskapliga undersökningar till fullo bevisat. Därför finns det ingen som helst anledning till att vi stillatigande skall tolerera att rökeländet breder ut sig i allt lägre åldrar och att allt fler människor blir rökare enbart därför att svenska och utländska tobaksbolag skall kunna kamma in miljoner på människornas ohälsa.

Bli också du medlem i VISIR och var med om att bilda en stark opinion för förbättrad folkhälsa. Alla är välkomna oavsett ålder.

Skriv och hör av er med idéer och uppslag om hur ni tycker att vi tillsammans bäst skall komma till rätta med hälso- och miljöproblemet tobaksrökning.

Det naturliga är ju att umgås med varandra utan vare sig cigarett, pipa eller cigarr, därför vill VISIR göra det tufft och inne att inte röka.

Bo Hellgren

Pristagare bildkryss nr 8

1:a pris 25 kr Hildur Berndtsson,
Bommag. 8, 532 00 Skara

2:a pris 10 kr Carin Forsberg, Bollv. 19
B, 811 00 Sandviken

3:e pris 5 kr Blenda Magnusson,
Brämhultsv. 55 A, Borås

kan förmoda. Och en dator kan man ju inte ringa upp och be att få tala med. Det vet tex var och en som fått en felaktig telefon- eller ljusräkning.

Kommer datorn att förändra personligheten?

○ Naturligtvis kan vi inte vara utan datorerna. Men det gäller för människan att bruka dem rätt. Gör hon inte det, kan följderna bli katastrofala. Vi är ständigt i färd med att plocka frukter från kunskapens träd, glupskt, okritiskt. Vår hjärna har i sina många miljarder celler samlat allt större och allt mer riskfyllda kunskaper. Något tyglade grepp över vår kunskapsmassa har vi dock inte lyckats samla oss till.

Tillkomsten av datorerna blev upphov till massor av tveeggade svärd. Bruk blir allt svårare att skilja från missbruk. Det teknologiska samhället gör de genuina, oprogrammerade budskapen färre, de människogjorda, programmerade flera.

Vad datorerna globalt sett kan komma att betyda både när det gäller framsteg och olyckor, därom vågar inte ens de ambitiösaste futurologer ha någon bestämd mening. Vi vet emellertid redan nu att det finns bioteknologer som fantiserar om att kunna sammankoppla en dator med en människohjärna.

Det sätt på vilket individen presenteras av datorn kan utgöra en risk för svåra störningar i den personliga utvecklingen. En del specialister anser att individen kan drivas till en punkt, där han försöker ändra sin verkliga personlighet så att den passar datorns bild av honom. Han kan komma att uppträda inte som han önskar utan som han känner på sig att han väntas uppträda — "objektivt" och "vetenskapligt". En amerikansk professor, Arthur Miller, gör den här sammanfattningen:

"Datorn med sin omätliga aptit på information, sin image av ofelbarhet, sin oförmåga att glömma något som matats in i den, kan bli hjärtat i ett övervakningssystem, som förvandlar vårt samhälle till en helt oöverskådbar värld, i vilken våra hem, våra affärer, våra förbindelser, vårt mentala och fysiska tillstånd läggs öppna för vilken betraktare som helst."

Tyvärr har vi väl redan passerat tröskeln till en sådan värld — men det är kanske inte för sent ännu att stan-
na upp. ■

LOKALFÖRENINGAR

De hjärt- och lungsjukas förening i Malmö
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Trelleborg m o
Patienternas förening Nytt och Trevnad, Orup
Patientföreningen Gagn och Glädje, Lungkliniken, Malmö
Patientföreningen, Lungkliniken, Lund
Länsföreningen för hjärt- och lungsjuka i Norrbotten
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Boden
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Gällivare
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Kalix
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Kiruna
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Luleå
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Piteå
Länsföreningen för hjärt- och lungsjuka i Skaraborg
Centralstyrelsen för hjärt- och lungsjuka i Stockholm
Fören. för hjärt- och lungsjuka i Stockholm (FHLIS)
Söderby-Uttrans patientförening
Centralorg. för hjärt- och lungsjuka i Södermanlands län
Eskilstuna konvalescentförening
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Nyköping
Lungkliniken patientförening, Eskilstuna
Uppsala läns centralorg. för hjärt- och lungsjuka
Enköpings konvalescentförening
Patientföreningen vid Lungkliniken, Uppsala
Centralorg. för hjärt- och lungsjuka i Värmlands län
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Karlstad
Konvalescentföreningen för hjärt- och lungsjuka i Arvika
De hjärt- och lungsjukas konv.fören. i Kristinehamn
Hjärt- och lungsjukas förening i Säffle

Hagfors konvalescentförening
Lokalföreningen VIKÖ, Kristinehamn
Patientföreningen Enighet, Lungkliniken, Arvika
Västerbottens läns hjärt- och lungsjukas centralförening
Lövsta lokalförening, Umeå
Konvalescentföreningen Bången, Lycksele
Skelleftebygdens konvalescentförening
Patientföreningen Lungkliniken, Umeå
Västernorrlands hjärt- och lungsjukas Centralförening
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Härnösand
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Sollefteå m o
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Sundsvall m o
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Ånge
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Örnsköldsvik
Österåsens Patientförening, Sollefteå
Centralorg för hjärt- och lungsjuka i Västmanlands län
Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Fagersta
Lokalföreningen Aros för hjärt- och lungsjuka i Västerås
Patientföreningen, Lungkliniken, Västerås
Sälko, Föreningen för hjärt- och lungsjuka, Borås
Marks konvalescentförening, Skene
Patientföreningen Skogsblomman, Borås
Patientföreningen, Sjö-Gunnarsbo sjukhus
Örebro läns centralorganisation för hjärt- och lungsjuka
Örebro konvalescentförening
Karlskoga konvalescentförening
Patientföreningen, Lungmedicinska kliniken, Adolfsberg
Centralorg. för hjärt- och lungsjuka i Östergötland
Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Östergötland
Hjärt- och lungsjukas förening, Norrköping

HÖGSTA KVALITET

KALK

för olika
industriella ändamål

1898
KULLSBERGS
KALK A/B

RÄTTVIK

0248/172 00

VÄVSTOLAR

VÄVRAMAR
VÄVREDSKAP
KNYPPELDYNOR

Begär katalog

Vävstolsfabriken

Fack 125, GLIMÄKRA. Telefon 044/421 41

Riksbekant SPECIALINDUSTRI för VÄVSTOLAR i
KVALITETSUTFÖRANDE

Betald annonsplats

Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka
inbjuder till
studievärvningskampanjen

Fler studiecirklar — starkare föreningar

STUDIEVÄRVNINGSKAMPANJEN är en uppföljning av den mycket uppskattade och nu avslutade medlemsvärvningen, vilken tillförde föreningarna ett stort antal nya medlemmar. Vi vet också att många av dessa går och väntar på ett erbjudande om att delta i någon av föreningens aktiviteter. Kanske i en studiecirkel i något aktuellt ämne eller i en hobby- eller konsthantverkscirkel där anlagen för proportioner, färg och form kan utvecklas.

Föreningens studieorganisatör står gärna till tjänst med närmare upplysningar om tävlingsbestämmelser, blanketter och studietips.

PRISERNA består av:

En Bulgarienresa (två veckor) till den som anmäler flesta antalet deltagande medlemmar till studiecirklar i förhållande till medlemsantalet den 31/12 1973.

En Bulgarienresa lottas ut bland samtliga tävlande, där den tävlande erhåller en lott för varje, godkänd cirkeldeltagare.

En Bulgarienresa utlottas bland godkända cirkeldeltagare.
Dessutom utgår ett antal extrapriser.

För att få räknas som värvad cirkeldeltagare måste denne ha deltagit i 80 % av samtliga sammankomster.

Studievärvningskampanjen pågår under tiden 15/9 1974—31/3 1975. Den är öppen för alla medlemmar inom RHL.

Tävlingen omfattar cirkeldeltagare vilka använder något av Skolöverstyrelsen (SÖ) godkänt statsbidragsberättigat studiematerial.

Studiecirkeln skall också administreras av ABF.

Vill Du veta mera om STUDIEVÄRVNINGSKAMPANJEN — kontakta föreningens studieorganisatör eller sänd in kupongen.

Till Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka
Box 3196, 103 63 STOCKHOLM

Jag önskar närmare upplysningar

.....
Namn

.....
Namn

.....
Adress

.....
Tel.

.....
Adress

.....
Tel.

.....
Postnr och postadress

.....
Postnr och postadress

Medlem i lokalföreningen:
.....

.....